

Universitatea de Studii Europene din
Republica Moldova

Metode psihometrice

A realizat: Levandovscaia Alexandra

A evaluat: Stavila Alina

Chişinău, 2016

Psihometria este o ramură a psihologiei care se ocupă cu măsurarea și cuantificarea fenomenelor psihice. Printre acestea: cunoștințe, aptitudini, atitudini, trăsături de personalitate, dar și aspecte educaționale. Această ramură a psihologiei are ca scop principal construcția și validarea instrumentelor de măsurare cum sunt chestionarele, testele și inventarele de personalitate.

Psihometria circumscrie două mari tipuri de activități: construcția de metode și instrumente de măsurare și dezvoltarea și rafinarea abordărilor teoretice circumscrie măsurării psihologice.

I. Testele sau metoda psihometrică

Un test psihologic este măsurarea standardizată a unui eșantion de comportament.

Pentru L. Cronbach, el este un procedeu sistematizat de măsură a comportamentului unor persoane și de descriere a acestuia cu ajutorul unor scări numerice sau a unui sistem de categorii.

H. Huteau, testul cognitiv este o probă standardizată folosită pentru a caracteriza indivizii, cel mai frecvent în raport cu media unui grup, conform cu diferite aspecte ale activității lor cognitive, în general cu eficiență.

Ion Holban definește testul ca instrument al metodei experimentale, organizat sub forma unei probe standardizate din punctul de vedere al conținutului, al condițiilor de aplicare și al modalităților de apreciere a rezultatelor, instrument ce este folosit în stabilirea unei variabile.

Testul psihologic – o probă standardt, relativ scurtă, prin care se urmărește o determinare cât mai corectă a gradului de dezvoltare al unei însușiri psihice sau fizice a unui individ. Se cunosc următoarele tipuri de teste:

- teste de cunoștințe.
- teste de aptitudini și capacități;
- teste de inteligență și dezvoltare intelectuală;
- teste de personalitate, etc.

Testul trebuie să îndeplinească următoarele condiții: valabilitate; standardizare; fidelitate; etalonare.

Testele se clasifică astfel:

- *teste individuale* – colective: după modul de aplicare;
- *teste verbale* – neverbale: după materialele folosite;
- *teste cu timp strict determinat sau cu timp la alegerea subiectului*: după durată;
- *teste de performanță*: după scopul urmărit;
- *teste de personalitate*;
- *teste de comportament*;

- teste de cunoștințe;
- teste de nivel intelectual;
- teste de aptitudini;
- teste de inteligență.

Testele pun o persoană în situații diferite într-o perioadă foarte scurtă de timp, și permit interpretarea rezultatelor într-un mod obiectiv, dacă sunt utilizate de către specialiști.

II. Inventarele de personalitate

În domeniul psihodiagnozei sunt preferate inventarele multifazice de personalitate, deoarece oferă o perspectivă mai amplă asupra patternului caracteristicilor unui subiect. Unele inventare de personalitate cum este cazul **M.M.P.I.** operează cu concepte din domeniul psihopatologiei, altele cum este **C.P.I.** (Inventarul Psihologic California) operează în domeniul normalității. Ambele pot fi utilizate atât în domeniul clinic cât și în domeniul normalității. M.M.P.I. produce o diferențiere mai riguroasă a diverselor tulburări psihice care pot apărea ca fenomene dezadaptative.

Inventarul de personalitate DECAS evaluează personalitatea descrisă din perspectiva uneia din cele mai cunoscute teorii din psihologie – modelul Big-Five al celor cinci superfactori de personalitate:

- *Deschidere*: imaginație activă, sensibilitate estetică, atenție pentru viață și sentimentele interne, preferința pentru varietate, curiozitate intelectuală, independență în gândire, aspecte care nu se asociază în mod necesar cu educația sau inteligența generală.
- *Extraversiune*: Căldură/entuziasm, spirit gregar, asertivitate, activism, căutarea stimulării, emoții pozitive.
- *Conștiinciozitate*: competență, ordine, simț al datoriei, dorință de realizare, autodisciplină, deliberare.
- *Agreabilitate*: încredere, sinceritate, altruism, modestie, blândețe
- *Stabilitate emoțională*: reacții emoționale adecvate situației, rezistența la frustrare/stres, stăpânire de sine.

Se poate afirma că toate trăsăturile de personalitate pot fi descifrate adecvat prin modul de combinare a celor cinci factori.

Inventarul de personalitate Eysenck. Folosind metoda factorială și plecând de la datele din psihopatologie, H.J. Eysenck a elaborat un model bidimensional al personalității, pe scara factorului introversiune-extraversiune (E) și a celui de instabilitate emoțională sau neoticism (N), model ce a fost completat mai târziu cu a treia dimensiune – psihotismul (P). Același autor descria extraversiunea ca pe o atitudine caracterizată prin mișcarea pozitivă a subiectului interesat de obiect” sau o atitudine îndreptată spre lumea obiectivă din punct de vedere al evaluării și al intenției (Eysenck, 1950). De asemenea, tipul introvert este descris ca fiind orientat spre propriul comportament și mai puțin spre obiectele și faptele din mediu. În plus,

chestionarul cuprinde si o scala a sincerității pentru a depista eventualele tentantative de falsificare.

California Psychological Inventory este cel mai puternic instrument psihometric pentru evaluarea personalității umane, adulte, normale. CPI este folosit pe scară largă într-o multitudine de situații și scenarii, plecând de la utilizări cvasi-clinice și de adaptabilitate socială (diagnoza devianței și delicvenței) și ajungând la aplicații precum selecția de personal, analiza aptitudinilor de leadership, a aptitudinilor creative, diagnoza grupurilor / echipelor de muncă, orientare vocațională, dezvoltarea carierei.

Inventarul de Personalitate Freiburg este un instrument de evaluare omnibus, elaborat de Jochen Fahrenberg, Herbert Selg și Rainer Hampel după modelul multifazic, pentru a evalua dimensiuni ale personalității adulte.

Inventarul de Personalitate NEO Revizuit (Revised NEO Personality Inventory, NEO PI-R). NEO PI-R este un instrument de măsurare concis pentru cele cinci dimensiuni majore, sau domenii, ale personalității, precum și pentru cele mai importante trăsături sau fațete care definesc fiecare domeniu. Împreună, cele 5 domenii și 30 de fațete ale NEO PI-R permit o evaluare comprehensivă a personalității adulte. NEO PI-R este utilizat cu precadere în următoarele situații: (consiliere; psihologie clinică; psihiatrie; consiliere vocațională și psihologie industrială/organizațională; cercetare.)

III.Chestionarul

Binet, pionier al chestionarului ca metodă de cercetare în psihologie a alcătuit un chestionar de sondare a caracteristicilor personalității foarte mult folosit în S.U.A., dar mai puțin în Europa. R.S.Woodworth este primul reprezentant de seamă al diagnosticării personalității prin chestionar. Important de menționat este și chestionarul elaborat de Shiply, în acesta subiectul trebuind să aleagă între două alternative relativ defavorabile. Chestionarele de personalitate pot fi împărțite în două mari categorii: cele care sondează o trăsătură de personalitate și cele multifazice, care sondează mai multe trăsături. După criteriul obiectivelor psihologice, chestionarele sunt: de adaptare; de atitudini; de interese; de personalitate propriu-zise.

Chestionarele care măsoară gradul de adaptare la mediu. Există aspecte ale adaptării ce țin de solicitările și condițiile exterioare și aspecte ce țin de cerințele interioare, iar uneori chestionarele de adaptare pun în evidență astfel de diferențe. Unele deteriorări ale adaptării au la baza fragilizări ale sistemului hormonal sau al balanțelor biologice, altele apar din cauza excesului de mineralocorticoizi, hiperactivității fenomenelor alergice, excesului de alimente excitante, sunt provocate de infirmități. Există trei feluri de adaptare: (prin asimilarea mediului organizat și optimizat în consecință, prin acomodare, prin deplasare și înlocuire.)

Chestionarele de adaptare fac de cele mai multe ori evaluări ale acestora pe sectoare, privind adaptarea în familie, în mediul profesional, în cel social. Chestionare care sondează atitudini și aspirații. În constituirea scârilor de atitudini au adus importante contribuții scrierile lui THURSTONE, LICKERT, GUTTMAN, LAZARFELD, GREEN. Atitudinile se pot sonda și prin testele de situații care constau în prezentarea de mici istorioare, subiectul trebuind să precizeze reacțiile personajelor. Chestionarele de atitudini folosesc o aparatură matematică specială.

Chestionarele de interese. Interesul este un intermediar între individ și mediu. Există o dinamică a intereselor, ponderea acestora având caracteristici și evoluții ample în copilărie și adolescență. Ele se pot clasifica astfel:

- temporare - rezolvarea unei probleme, reușita la un examen;
- direct - a dormi atunci când îți este somn;
- indirect - studierea unei limbi străine pentru a ocupa un anumit loc de muncă.

Interesul presupune atenție, efort, mobilizare generală a capacităților.

Chestionarul lui Strong cuprinde 400 de itemi vocaționali și avocaționali pentru diferite profesii și activități, și solicită adolescenților răspunsuri la alegere din trei ('îmi place', 'îmi este indiferent', 'nu-mi place'). Au fost inventariate 24 de ocupații feminine și 47 masculine.

Chestionarul realizat de Kuder cuprinde itemi grupați în scale descriptive, iar interesele decelate au fost ocupaționale, persuasive, artistice, literare, muzicale, servicii sociale, clericale, pentru fiecare item s-au făcut alegeri gradate din trei variante cu o structură diversificată.

Chestionarul Lee – Thorpe conține scurte descrieri de diferite perechi de profesii, iar subiectul trebuie să indice acele ocupații și profesii pe care le preferă din cele șase grupe de profesii prezentate în chestionar, și anume profesii sociale, naturale, mecanice, afaceri, știința.

Chestionarul Edwards conține 240 de itemi cu răspunsuri perechi. După un timp, întrebările se repetă, fapt ce permite compararea rezultatelor. Pot apărea rezistențe la răspunsuri, neglijente, confuzii, erori involuntare și voluntare. Chestionarul s-a construit prin stabilirea situației statistice a fiecărui răspuns privind diferite activități vocaționale și avocaționale.

Chestionarul lui Lacerbeau dispune de 72 itemi, având sensibilizate pentru subiecții de 10-12 ani. Pe fiecare din cele 4 pagini ale testului se află 18 ocupații evocate, iar subiecții trebuie să aleagă 6 ca preferate și 6 ca respinse, celelalte rămânând neutre. Sunt conținute ocupații tehnice, intelectuale, sociale, sportive, legate

de natură,de comerț,artistice,manuale și imaginative.În cadrul fiecărei grupe se prezintă activități teoretice și practice.În cotație s-au acordat 2 puncte pentru răspunsurile preferențiale,un punct la cele nealese și nerespinse,și 0 puncte pentru cele respinse.

Chestionarele și testele de personalitate multidimensionate. Acestea diagnostichează una sau mai multe trăsături de personalitate,având în atenție aspecte ale temperamentului sau ale caracterului.

Chestionarele de personalitate pentru copii ESDO,aplicabile de la 6 la 10 ani,cel al lui Porter si Cattell (HSPQ),aplicabil de la 12 la 17 ani,și chestionarul 16 P.F.,au toate structură de analiza factorială și acoperă studiul unor aspecte ale personalității de la 6 ani la vârsta adultă.

Chestionarul Carl Rogers (APR). Chestionarul are 6 părți în care se cer subiectului:

I.opțiune profesională

II.alegerea unor aspecte relative la viața personală;

III. indicarea a trei persoane pe care le-ar alege dacă ar trebui să meargă într-un deșert;

IV. să spună în ce măsură seamănă cu o serie de copii a căror prezentare de calitate se face în propoziții și în ce măsură ar dori să le semene;

V.să răspundă la întrebări cu alegeri multiple privind probleme ale vieții sociale;

VI.să claseze în ordine de preferință membrii familiei sale.

Rezultatele celor șase subteste sunt combinate pentru a obține patru note diferite și anume: note ale sentimentului de inferioritate personală,note ale inadapării sociale,note de adaptare familiară,note de reverie trează;pentru fiecare există trei grupuri (superior, mediu, inferior).

Chestionarul de temperament al lui JOY P. GUIFORD si W.S. ZIMMERMANN (GZ) grupează sub forma unui chestionar multifazic factorii mai bine stabiliți.El cuprinde 300 itemi cu raspuns la alegere și acoperă 10 trăsături de personalitate și implicit de temperament, stabilitate emoțională, obiectivitate, bunăvoință, tendințe de reflexie, relații personale,masculinitate. Chestionarul lui JOY P. GUILFORD (1934) identifică factori de bază și factori de grup ai personalității.

Bibliografie:

1. <http://www.rasfoiesc.com/educatie/didactica/METODA-TESTELOR-valoare-testel92.php>
2. <http://www.cursuri-online.info/notite/11/testele-sau-metoda-psihometrica.html>
3. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Psihometrie>
4. <http://www.ciucur.ro/chestionarul-decas>
5. <http://www.scrigroup.com/educatie/psihologie-psihiatrie/CHESTIONARELE-SI-INVENTARELE-D33256.php>
6. <http://ancestrallife.ro/test/inventarul-de-personalitate-eysenck-e-p-i/>
7. <http://www.scribub.com/sociologie/psihiatrie/Inventarul-de-Personalitate-Ca1641517209.php>
8. FPI , Freiburger Persönlichkeitsinventar, Jochen Fahrenberg,. Herbert Selg, .Rainer Hampel,. Horia Pitariu,Dragoș Iliescu, 2007
9. NEO PI-R,Manual profesional, Paul T. Costa, Jr., Ph.D., Robert R. McCrae, Ph.D, 2009